

A személy misztériuma

KERESZTY RÓKUS

1933-ban született Budapesten. Ciszterci szerzetes. Tanulmányait az ELTE könyvtár szakán végezte, 1956-ban külföldre távozott, hogy pappá szentelhesse. Rómában, Ausztriában élt, majd Amerikában telepedett le. A dallasi ciszterci gimnázium tanára, számos teológiai könyv szerzője. Legutóbbi írását 2015. 5. számunkban közzöltük.

Egyik régi évkönyvünk fényképén fiatal tanár szűrös szeme kémleli az előtte hunyászkodó, félig vigyorgó, félig megszeppent diák arcát. Alatta a szerkesztő értelmezése: „Tudom, ki vagy és tudom, mit akarsz”. Érdekes, hogy a hatvanas évek második felében a belügyminisztérium gondozásában kiadták a politikai bűnösök viselt dolgait összefoglaló munkát ezzel a címmel: *Kik voltak, mit akartak?* Kiderült, hogy mind a mindenható diktátort megjátszó tanár, mind az égi Mindenható helyére tolakodó állam ugyanazzal henceg: tudja, ki kicsoda, mert belelát a lelkek legmélyébe és ismeri titkos szándékait.

Azóta a „fiatal tanár” alaposan megöregedett és megtanulta tisztelni a diáklélek kifürkészhetetlen mélységeit. Tudja már, hogy nemcsak Ady Endre, hanem minden diákja „fenség, északfok, titok, idegenség”. A kommunista állam pedig már csak a 40 éven felüliek emlékezetében él.

Megismerhető-e egyáltalán az emberi személy? Nem a személy általános fogalmára gondolok, hanem egy meghatározott, konkrét személyre, mondjuk Ádám barátomra. Közelebb juthatok hozzá, ha ugyanazt a nyelvet beszélem, ugyanabban a kultúrkörnyezetben nőttem fel, ugyanahhoz a nemzethez és hazához tartozom. Az anyanyelv zenéje felébreszti a gyermekkor hangulatait és közös húrokat pendít meg a két azonos nyelvű barátban. Vannak még ma is sokan, akik a nemzeti érzésnél mélyebb kapcsolatokra nem is nagyon képesek, vagy pontosabban, nem hajlandók. Számukra az egy fajta, egy nemzet, egy haza a legfőbb érték. Ha valaki ezt valóban így gondolja vagy érzi, akkor még a „fajtestvér”-ben sem ismeri fel az embert, hiszen a fajtestvér mondvacsínált érdekében meg is ölheti azt, aki „csak” ember, de nem fajtestvér.

Pedig az egy hazához, nyelvhez és kultúrához tartozásnak a pozitív értéke éppen az, hogy megkönnyítheti az utat a konkrét személyen keresztül az egyetemes emberi megtapasztalásához. Azt hiszem, mindannyian megértjük Ádám ilyenfajta mondásait: „Azért szeretem ezt a magyar költőt, mert olyan mélyen emberi!” „Azért szeretek a Sas-hegyen barangolni, mert itt, gyerekkori emlékeim helyén érzem leginkább, hogy milyen erős szálak kötnek a Földhöz. Kis túlzással azt is mondhatnám: az anyaföldön keresztül értem meg a Földanya mítoszát.” „Még azt is hozzátehetném, hogy amikor Évát elvettem, nagyon fontos volt számomra, hogy magyar nő. Hiszen csak magyar

nő tud velem együtt elérzékenyülni, mikor a *Himnusz* első akkordjai fölzengenek.”

Tehát a nemzeti együvé tartozás fölfedezése is út lehet a másik személy mélyebb megértéséhez. De nem az egyetlen szükségszerű út, és nem vezet el a mélyebb megismeréshez. Hány amerikai barátom van, akiket közelebről ismerek és szeretek, mint magyar barátaimat!

Akkor talán a másik személyi tulajdonságainak a megismerése és megszeretése a nemzetinél közelebb vezető út? Ádám tegnap így áradozott a fiatal feleségéről: „Úgy szeretem az Éva kacagását. Senki olyan szívből, senki olyan jóízűen nem tud kacagni, mint ő. Milyen vonzó a kicsit pipeskedő, vidáman játékos járása, már megszűrő föl ismerem. Így csak ő tud járni!” És folytatta volna éjfélig Éva csodálatos, egyedi tulajdonságainak a részletes lefestését, ha nem jutott volna eszébe, hogy Éva számon fogja tőle kérni az éjszakai kimaradás okait.

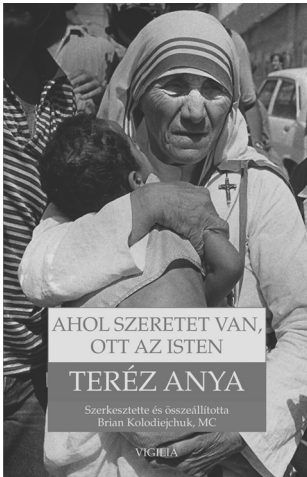
Elhatároztam, hogy mélyebben megismerem, pontosabban kiismerem Ádám barátomat és e célból eljátszom vele Viktor Frankl, híres bécsi pszichológus gondolatkísérletét. Másnap föltettem neki a döntő kérdést: „Tegyük föl, hogy még nem vetted el Évát, csak szereted. És valaki egy nap felajánl neked egymillió dollárt azért, hogy átengedd Évát neki azzal a feltétellel, hogy ő szerez neked egy pontosan ugyanazon tulajdonságokkal megáldott lányt, mint Éva. Elfogadnád-e?” Ádám zavartan hallgatott, aztán megkérdezte: „Hajszál pontosan olyan lány, mint Éva, csak éppen más személy?” „Persze, hiszen éppen ez a poén.” Erre aztán felhördült Ádám: „Hát kinek tartasz te engem? Én Évát szeretem, őt magát, őt, akiről tudom, hogy kicsoda, bár csak a tulajdonságain keresztül próbálom megfogni a megfoghatatlant, a kimondhatatlant, de ő nem a tulajdonságainak az összessége. Mit képzelsz te rólam? Én a járásán és kacagásán keresztül Évát ismerem meg, én őt szeretem.”

Lám, ezen a szeretetkapcsolaton keresztül világosodik meg, hogy a konkrét egyedi személyt csak a szeretet éri el és ismeri meg. De a szerető személy is csak sejti, részlegesen és pontatlanul a szeretett személy egyetlen, senki mással be nem helyettesíthető valóságát. Minden ember misztérium, a végtelen, teremtetlen Misztérium képmása. Ezért egyedül Isten ismeri az embert és szereti teremtő, életadó szeretettel. Az emberi kapcsolatok pedig csak olyan mértékben virágoztatják ki az emberi lelket, amilyen mértékben a szerető részesedik Isten életadó szeretetében. Ebben a részesedésben rejlik az emberi szeretet csodája. A szülő, a barát, a hitves ily módon megérinthei azt a pontot, helyesebben beléphet abba a rejtett szentélybe, amelyben Isten találkozik a lélekkel. Benne és vele az ember is segíthet a másik lélek kibontakozásában. Isten rajta keresztül is táplálja és érleli a másik ember lelkét.

A családi kapcsolatokon túl Isten nélkül minden emberi szeretet előbb-utóbb a visszájára fordul: vagy uralja, vagy félretolja, vagy leg-

följebb eltúri a másikat. (Ez nyilván nem jelenti, hogy minden kegyelmi behatás mint kegyelem tudatossá is válik.) A fiatal tanár birtokba akarta venni a diákját, hogy megjavítsa, de ezzel csak áthatolhatatlan falat emelt kettőjük közé. A kommunista állam eszközeiben egyre finomodó terrorja sikeresen begubózta vagy tönkretette a lelkeket, de sem megismerni, sem megnyerni nem tudta őket. Mennyire igaz Brisits Frigyes ciszterci igazgató kedvenc mondása: *Magna reverentia debetur puero*: „mély tisztelet adassék a gyermeknek”. Hozzátehetjük: minden embernek. Tehát nem elég akármilyen szeretet. Olyan tisztelettel párosuljon, amely megilleti azt a szentélyt, ahol Isten lakozik. Minden személy legmélyén jelen van a minden pillanatban létet adó Teremtő, és atyai szeretete gyermekévé fogadja azokat, akik ezt őszintén kérik tőle. Tehát az intellektuális megközelítés nem képes a konkrét személyt megragadni, csak a felszíni rétegekhez jut el, a különböző tulajdonságok leírásáig. Csak úgy jutok el a lélek belső szentélyéig, ha kérem Istentől, hogy létet és istengyermekséget adó szeretetében én is részesedhessek.

A VIGILIA KIADÓ AJÁNLATA

TERÉZ ANYA

Ahol szeretet van, ott az Isten

Ez a könyv bizonyos fokig folytatása a *Jöjj, légy a világosságom!* című könyvnek. Ott Teréz Anya elsősorban példaként és modelként áll előttünk, itt a szerepe főleg a tanítóé és a vezetőé. A könyv az eddig legteljesebb gyűjteményét adja Teréz Anya gondolatainak, tanításainak, tematikus rendben összegezve őket. Tömör összefoglalást találunk arról, amit ő hitt és tanított az emberi életnek azokról az alapvető kérdéseiről, amelyek különösen is fontosak napjainkban. Reméljük, hogy szeretetének példája és bölcs szavai sokakat segíteni fognak abban, hogy több szeretetet vigyünk a világunkba, és azt egy kicsit jobbbá tegyük.

Ára: 3.800 Ft

Megvásárolható vagy megrendelhető a Vigilia Kiadóhivatalban és a honlapunkon:

1052 Budapest, Piarista köz 1. IV. em. 420.

Telefon: 36-1-317-7246; 36-1-486-4443; Fax: 36-1-486-4444;

E-mail: vigilia@vigilia.hu; Honlap: www.vigilia.hu